

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, Салютіна Р.В. на дисертаційну роботу Тертишного Сергія Володимировича «Комплексне хірургічне лікування поранених з гнійними ускладненнями вогнепальних ран м'яких тканин», поданої до спеціалізованої вченої ради Д 26.561.01 ДУ «Національний інститут хірургії та трансплантології НАМН України» на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук зі спеціальності 14.01.03 - «Хірургія»

Актуальність теми дисертації.

Дисертаційна робота Тертишного С.В. присвячена актуальній та важливій для хірургії та низки споріднених дисциплін темі, оскільки відомими є статистичні показники переважання вогнепальних поранень кінцівок в структурі загальної кількості санітарних втрат при веденні бойових дій.

Теперішнім часом вказана медична проблема набула суттєвої актуальності, зважаючи на проведення антитерористичної операції на Сході України та значному відсотку поранених військовослужбовців з вогнепальною бойовою травмою, яка ускладнюється розвитком гнійної інфекції м'яких тканин.

Незважаючи на значну кількість науково-практичних розробок та досліджень, які стосуються лікування гнійних ускладнень вогнепальних поранень м'яких тканин, клінічні результати неповною мірою задовольняють клініцистів, особливо військових медиків.

Розвиток гнійних ускладнень призводить до збільшення терміну стаціонарного перебування хворих та кількості оперативних втручань (включаючи ампутації кінцівок), зростання показників інвалідизації поранених та термінів тимчасової трудової непрацездатності.

Тому вважаю, що науково-практичні дослідження, метою яких є покращення якості лікування поранених з ускладненими гнійною інфекцією

вогнепальних поранень м'яких тканин є актуальними і своєчасними та такими, що мають елементи національної безпеки .

Загалом за комплексом завдань та метою дослідження дисертаційна робота Тертишного С.В., яка присвячена покращенню результатів хірургічного лікування поранених з гнійними ускладненнями вогнепальних ран м'яких тканин на підставі розробки та впровадження методу комплексного багатофакторного впливу на рановий процес, є актуальною для сучасної хірургії та практично важливою.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами.

Дисертаційна робота є фрагментом комплексної науково-дослідної роботи за темою «Розробити систему оцінки тяжкості бойової хірургічної травми», державний реєстраційний номер 0116U007313, яка виконується кафедрою військової хірургії Української військово-медичної академії (2016–2018 рр., шифр «Політравма-V»).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій.

Дослідження проведено на базі Української військово – медичної академії та Військово - медичного клінічного центру Південного регіону (м. Одеса).

Наукові положення та висновки дисертаційної роботи Тертишного С.В. базуються на порівняльному аналізі результатів лікування 80 поранених, які були проліковані в період з 2014–2017 рр. у відділення хірургічної інфекції Військово-медичного клінічного центру Південного регіону та були доставлені із зони проведення антитерористичної операції, мали вогнепальні (кульові та осколкові) поранення м'яких тканин кінцівок та тулуба зі значним дефектом м'яких тканин, що ускладнились рановою гнійною інфекцією.

Залежно від методики лікування, яка застосовувалась, поранені були розділені на 2 групи: Першу (основну) групу склали 49 поранених, яким було

застосовано комплексне багатофакторне лікування гнійних ускладнень вогнепальних поранень. Другу групу (групу порівняння) склали 31 поранений військовослужбовець, яким лікування проводилося за традиційною схемою.

Всі клінічні обстеження, лікування поранених, а також клініко-лабораторні дослідження були проведені з урахуванням біоетичних норм та принципів. Загальна кількість хворих основної групи та групи порівняння є достатньою для обґрунтування основних положень та висновків дисертації.

Дисертаційна робота виконана на високому методичному рівні з залученням сучасних високоінформативних методів дослідження, зокрема, загально-клінічних, лабораторних, інструментальних, бактеріологічних, морфологічних та статистичних, які дозволяють повною мірою проаналізувати особливості перебігу процесів запалення та загоєння рани в разі застосування комплексного багатофакторного впливу на ранову поверхню різних фізичних чинників.

В цілому, отримані дані в повній мірі розкривають особливості динаміки цих процесів. Встановлені факти відображено в таблицях та рисунках, які полегшують сприйняття матеріалу та формують уяву про процеси, що протікають при вищеописаному патологічно стані. Висновки є логічно обґрунтованими, базуються на основних положеннях роботи і відповідають поставленим завданням дисертації.

Наукова новизна дослідження та одержаних результатів.

Дисертантом було отримано низку оригінальних результатів, серед яких слід відзначити наступні.

Вперше в Україні уточнено та доповнено механізми первинної та вторинної контракції вогнепальної рани за рахунок комплексного багатофакторного фізичного, хімічного впливу та механічного (хірургічного) впливу.

У дисертації набуло подальшого наукового вивчення питання щодо етіопатогенетичних механізмів бактерицидного та бактеріостатичного ефекту багатофакторного впливу на рановий процес таких механізмів: підтримання оптимального рН, потенціювання і акумулювання перивульнарного антибактеріального препарату, проникнення його в більш глибокі ділянки рани, об'єднання дезінтоксикаційного та стимулюючого репарацію у ділянці рани.

Результати дисертаційної роботи доповнюють наукові дані про особливості перебігу запального процесу в рані в разі комплексного багатофакторного впливу низькочастотного ультразвуку, гіпербаричної оксигенації та негативного імпульсного тиску.

Автором проведено порівняльний динамічний аналіз усіх спостережень поранених з гнійними ускладненнями вогнепальних ран м'яких тканин, вперше встановлено прямий зв'язок стимуляції репарації вогнепальної рани при застосуванні комплексного багатофакторного хірургічного лікування.

Практичне значення результатів дослідження.

Важливими в практичному відношенні є результати, які вперше за час проведення антитерористичної операції на Сході країни дозволили ґрунтовно проаналізувати структуру вогнепальних поранень кінцівок та встановити основні фактори, що призводять до розвитку гнійних ускладнень.

Розроблено і впроваджено в практику метод комплексного багатофакторного лікування ускладнених вогнепальних ран м'яких тканин з гнійними ускладненнями, що включає в себе схему послідовності, комбінації та часу впливу механічних, біологічних і фізико-хімічних факторів під час лікування гнійних ускладнень вогнепальних ран м'яких тканин в залежності від фази запального процесу.

Запропонована методика лікування дозволяє зменшити терміни лікування поранених з гнійними ускладненнями вогнепальних ран м'яких тканин у 2 рази в порівнянні з традиційною методикою.

Доведено, що при застосуванні запропонованої схеми комплексного хірургічного лікування мікробна контамінація на 8 добу зменшується в 1,6 рази порівняно з вихідним рівнем, на 10-у добу – в 3,7 рази та на 15 добу – до повної елімінації мікрофлори.

Практична значимість отриманих результатів є елементом доказової медицини та підґрунтям для подальших досліджень в напрямку відновлення подальших розробок нових методів лікування поранених з гнійними ускладненнями вогнепальних ран м'яких тканин.

Основні положення та висновки дисертації можуть використовуватися в лікувальній роботі хірургічних, травматологічних, інфекційних відділень, а також в навчальному процесі і при проведенні наукових досліджень на кафедрах загальної хірургії, військової медицини, терапії, патологічної фізіології, патоморфології, мікробіології, тощо.

Впровадження основних результатів дисертаційної роботи.

Результати, отримані у дисертації, впроваджено до робочих програм кафедри загальної хірургії та військової медицини Одеського національного медичного університету, а також у практичну роботу хірургічних відділень військово-медичних клінічних центрів Південного регіону, Національного військово-медичного клінічного центру «ГВКГ МО України», в хірургічному відділенні Одеської МКЛ № 9, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Якість використаних для дослідження методів, репрезентативність отриманих результатів.

Методи, що використані дисертантом для вирішення наукових завдань сучасні, адекватні та надали можливість з доказової позиції досягти мети дослідження. Рівень методологічного дизайну дослідження високий, сформований правильно, у відповідності із сучасними науковими вимогами.

Результати дослідження, оброблені за відповідними методами математичної статистики, є репрезентативними, мають наукову та практичну новизну.

Загальна оцінка змісту дисертації та її завершеності.

Дисертація Тертишного С.В. оформлена відповідно до вимог за новими вимогами ДАК МОН України та побудована за класичною схемою: складається з анотації, змісту, переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, аналізу та узагальнення результатів, висновків, списку використаних джерел та додатку.

Матеріали дисертації викладено на 168 сторінках друкованого тексту, містить 14 таблиць та 19 рисунків. Список цитованої літератури включає 192 джерел (з 74 них кирилицею). Автореферат дисертації за структурою і змістом цілком відповідає тексту, який наведено в дисертації.

У анотації автором коротко викладено основні результати дослідження двома мовами (українська, англійська), подано перелік опублікованих за темою дисертації наукових праць.

У вступі (с. 16-22) сформульовано мету, об'єкт, предмет, визначено завдання дослідження. Наведено перелік елементів наукової новизни та практичного значення роботи, перераховано застосовані методи дослідження, описано ступінь авторства, наведено перелік науково-дослідних робіт, у контексті яких виконано дисертацію. Описано практичне впровадження та оприлюднення результатів, наведено основні текстологічні характеристики роботи.

Зауваження: невелика кількість граматичних та орфографічних помилок. Значний за обсягом перелік наукових робіт на яких автор спирається при формуванні мети та завдань дисертаційного дослідження.

У огляді літератури (с. 22–59) представлено сучасні дані щодо епідеміології, патогенезу, клініки та лікування вогнепальних ран м'яких тканин ускладнених гнійною інфекцією. Глибоко та змістовно описано

сучасні уявлення щодо патогенезу дії низькочастотного ультразвуку (НЧУЗ) та імпульсного негативного тиску, ГБО на вогнепальну рану з рановою інфекцією, детально описано сучасні підходи в лікуванні вогнепальної рани.

Зауваження: невелика кількість невдалих орфографічних оборотів. Великий обсяг наукових літературних джерел, що дещо ускладнює сприйняття розділу.

У розділі «Матеріали та методи дослідження» (с. 60-73) автором описано дизайн дослідження, перераховано усі групи спостереження, вказано характеристики кожного пораненого та основні методи дослідження.

Перша частина розділу присвячена особливостям та характеристиці груп спостережень. Окремо описано схему багатофакторного лікування вогнепальної рани ускладненої гнійною інфекцією. У підрозділі 2.2 описано клінічні методи дослідження, які використовувались під час проведення дослідження. У підрозділі 2.3 автор наводить статистичну обробку результатів дослідження.

Зауваження: детально розписані методи дослідження та наявні граматичні помилки та «русизми».

У наступному, **третьому розділі** (с. 76-118) автор наводить результати вивчення динаміки змін в вогнепальній рані під час комплексного хірургічного лікування.

Окремо обґрунтовано первинні і вторинні механізми змін в вогнепальній рані, динаміка лабораторних показників та результати застосування шкірної пластики в закритті дефектів м'яких тканин.

Зауваження: невелика кількість граматичних та орфографічних помилок. Опис характеристик відновного процесу вогнепальної рани дано занадто детально з великою кількістю посилань, що в деякій мірі утруднює сприйняття розділу.

У наступному розділі — «Аналіз та узагальнення результатів» (с. 119-136), автор наводить узагальнений виклад отриманих даних, їх

узгодження та пояснення, спираючись на дані літератури. Найбільш детально інтерпретовано результати дії негативного тиску та НЧУЗ на перебіг репарації вогнепальної рани.

Зауваження: немає.

У висновках автор коротко і чітко викладає основні результати та положення дослідження.

Зауваження: можливо в висновки додати цифрової інформації щодо результатів дослідження.

Список використаних джерел (с. 140-162) оформлено згідно з правилами Vancouver style, бібліографічні посилання розміщено у порядку згадування у тексті.

Зауваження: немає.

Додаток (с.163) містить результати статистичної обробки первинних даних, рисунки, що додатково ілюструють матеріал розділів 4 і 7, а також список публікацій за темою дисертації.

Зауваження: немає.

Автореферат оформлено згідно з вимогами ДАК МОН України, його зміст повністю відповідає змісту дисертації. Автореферат добре ілюстровано графічними рисунками, схемами.

Зауваження: невелика кількість орфографічних помилок. За рахунок значної кількості цифрових даних та скорочень дещо утруднено сприйняття викладеного матеріалу.

У цілому, дисертація написана фаховою мовою, змістовна, насичена інформацією та ілюстративним матеріалом. Значних недоліків сутнісного чи формального характеру, які б негативним чином впливали на результати та висновки викладені в дисертаційній роботі та не виявлено.

Під час роботи рецензування дисертаційної роботи виникали питання на які були отримані відповідні відповіді та зауваження не суттєвого характеру, або виправлялись дисертантом.

Однак є декілька запитань, на які хотілось отримати відповіді, а саме:

1. Якщо Ви говорите про прискорення процесу репарації внаслідок застосування схеми лікування, яку Ви пропонуєте, то можете вказати найефективніший фізичний чинник, завдяки якому досягається прискорення репаративного процесу?

2. Чи використовували Ви в клінічній практиці для вилучення феропозитивних сторонніх тіл (осколків тощо) спеціально розроблені магнітні інструменти?

3. На Вашу думку, які заходи необхідно здійснити для зменшення випадків інфекційних ускладнень при вогнепальній бойовій травмі?

Висновок.

Дисертація С.В. Тертишного «Комплексне хірургічне лікування поранених з гнійними ускладненнями вогнепальних ран м'яких тканин», є завершеною науковою працею, в якій отримані нові обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують актуальне науково-практичне завдання хірургії, яке полягає у підвищенні ефективності хірургічного лікування поранених з гнійними ускладненнями вогнепальних ран м'яких тканин.

Дисертація за актуальністю, обсягом досліджень, одержаним результатом, практичній значимості та новизні цілком відповідає вимогам до кандидатських дисертацій пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року №567, а її виконавець заслуговує присудження наукового ступеню кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 «Хірургія».

Офіційний опонент:

Заступник директора з організаційної та клініко-інноваційної роботи
ДУ «Національного інституту хірургії та трансплантології імені О.О.Шалімова» НАМН України
доктор медичних наук

Зупиняє підписати
№ 3702
С.В. Тертишний

Р.В. Салютін